

PROGRAMACIÓN

ANUAL

5º de PRIMARIA

*CPI PADRENDA-CRESPOS
CURSO 2016-2017*

1. INTRODUCCIÓN E CONTEXTUALIZACIÓN.....	3
2. VINCULACIÓN ENTRE OXECTIVOS, SECUENCIACIÓN E TEMPORALIZACIÓN DE CONTIDOS, CRITERIOS DE AVALIACIÓN, ESTÁNDARES DE APRENDIZAXE E GRAO MÍNIMO DE CONSECUCIÓN DE CADA UN, COMPETENCIAS CLAVE, ELEMENTOS TRANSVERSAIS, INSTRUMENTOS DE AVALIACIÓN E CRITERIOS DE CUALIFICACIÓN	4
3. METODOLOXÍA.....	30
4. MATERIAIS E RECURSOS DIDÁCTICOS	30
5. CRITERIOS SOBRE A AVALIACIÓN, CUALIFICACIÓN E PROMOCIÓN DO ALUMNADO	30
6. INDICADORES DE LOGRO PARA AVALIAR O PROCESO DO ENSINO E A PRÁCTICA DOCENTE	32
7. AVALIACIÓN INICIAL	32
8. ATENCIÓN Á DIVERSIDADE	32
9. ELEMENTOS TRANSVERSAIS.....	33
10.ACTIVIDADES EXTRAESCOLARES E COMPLEMENTARIAS.....	34
11.AVALIACIÓN DA PROGRAMACIÓN DIDÁCTICA	36

1. INTRODUCCIÓN E CONTEXTUALIZACIÓN

A presente programación vai dirixida aos alumnos de 5º curso de Educación Primaria, tomando como documento base o Decreto 105 do 4 de setembro, pola que se establece o currículo da Educación Primaria (DOG 09/09/2014).

O grupo de 5º está formado por catro alumnas e seis alumnos, unha delas con ACS en Lingua Castelá, Lingua Galega e Matemáticas.

Debido a pouca matrícula do centro, existen dúas unidades mixtas; unha delas fómana o alumnado de 5º e 6º de Primaria. Os alumnos dos dous cursos están agrupados nas seguintes materias: Lingua castelá, Educación Física, Música, Plástica (sección bilingüe) e Relixión.

2. VINCULACIÓN ENTRE OBXECTIVOS, SECUENCIACIÓN E TEMPORALIZACIÓN DE CONTIDOS, CRITERIOS DE AVALIACIÓN, ESTÁNDARES DE APRENDIZAXE E GRAO MÍNIMO DE CONSECUCCIÓN DE CADA UN, COMPETENCIAS CLAVE, ELEMENTOS TRANSVERSAIS, INSTRUMENTOS DE AVALIACIÓN E CRITERIOS DE CUALIFICACIÓN

LINGUA CASTELÁ E LITERATURA

Os bloques desta área son:

- Bloque 1: Comunicación oral. Falar e escoitar.
- Bloque 2: Comunicación escrita. Ler.
- Bloque 3: Comunicación escrita. Escribir
- Bloque 4: Coñecemento da lingua.
- Bloque 5: Educación literaria.

Tendo en conta a especificidade desta área traballaremos os cinco bloques de maneira continúa e sistemática ao longo das tres avaliacións.

1ª 2ª e 3ª AVALIACIÓN						
B1: COMUNICACIÓN ORAL FALAR E ESCOITAR						
OBX.	CONTIDOS	CRITERIOS AVALIACIÓN	ESTÁNDARES APRENDIZAXE	GRAO MÍNIMO CONSECUCCIÓN ESTÁNDAR	COMPETENCIAS CLAVE	ELEMENTOS TRANSVERS.
a c e	B.1.1. Estratexias e normas para o intercambio comunicativo: participación; exposición clara; escoita; respecto á quenda de palabra; entoación adecuada; respecto polos sentimentos, experiencias, ideas, opinións e coñecementos dos demais.	B1.1.	LCB1.1.1.	Emprega a lingua oral e axusta os rexistros lingüísticos ao grao de formalidade dos contextos nos que produce o seu discurso: debates, exposicións planificadas, conversas.	CCL CAA CSC	EOE
e	B.1.2. Comprensión e expresión de mensaxes verbais e non verbais.	B1.2.	LCB1.2.1.	Emprega recursos lingüísticos e non lingüísticos para comunicarse nas interaccións orais.	CCL	EOE
b e	B1.5. Comprensión global e específica de textos orais de diversa tipoloxía: atendendo á forma da mensaxe (descritivos, narrativos, dialogados, expositivos e argumentativos) e a súa intención comunicativa (informativos, literarios, prescritivos e persuasivos).	B1.5.	LCB1.5.1	Comprende a de forma global a información xeral de textos orais de uso habitual, do ámbito escolar e social, identifica o tema e selecciona as ideas principais	CCL	EOE
b e	B1.7. Producción de textos orais segundo a súa tipoloxía segundo os diferentes formatos e intencións comunicativas.	B1.7.	LCB1.7.1.	Elabora comprensiblemente textos orais do ámbito escolar e social e de diferente tipoloxía, seguindo unha secuencia lineal,	CCL CAA CSIEE	EOE

				adequados ao nivel e imitando modelos.		
b d e	B1.8. Estratexias para utilizar a linguaxe oral como instrumento de comunicación e aprendizaxe: escoitar, recoller datos, preguntar. Participación en enquisas e entrevistas. Comentario oral e xuízo persoal.	B1.9.	LCB1.9.1.	Resume entrevistas, noticias e debates infantís... procedentes da radio, televisión e da internet.	CCL CD CAA CSC	EOE CA TIC
B2: COMUNICACIÓN ESCRITA. LER						
OBX.	CONTIDOS	CRITERIOS AVALIACIÓN	ESTÁNDARES APRENDIZAXE	GRAO MÍNIMO CONSECUCIÓN ESTÁNDAR	COMPETENCIAS CLAVE	ELEMENTOS TRANSVERS.
e	B2.1. Lectura en silencio e voz alta de distintos tipos de texto.	B2.1.	LCB2.1.1.	Le en voz alta diferentes tipos de textos apropiados á súa idade con velocidade, fluidez e entoación adecuada.	CCL	EOE
e	B2.2. Utilización de estratexias para a comprensión lectora de textos: consideración do título e das ilustracións. Identificación de palabras clave. Capítulos. Relectura. Anticipación de hipótese de significado e comprobación. Recoñecemento básico da tipoloxía textual.	B2.2.	LCB2.2.1.	Utiliza o título e as ilustracións para activar coñecementos previos sobre o tema, axudándose deles para acceder máis doadamente ao contido dun texto.	CCL CAA	EOE
b e	B2.3. Lectura habitual de diferentes textos como fonte de información, de deleite e de diversión.	B2.3.	LCB2.3.1.	Programa de xeito autónomo un tempo semanal para ler diferentes textos.	CCL CAA CSIEE	EOE E
b e i	B2.6. Uso da biblioteca para a procura de información e utilización da mesma como fonte de aprendizaxe, información e lecer.	B2.4.	LCB2.4.1.	Consulta na biblioteca diferentes fontes bibliográficas e textos de soporte informático para obter información para realizar traballos individuais ou en grupo.	CCL CD CAA	EOE E
B3: COMUNICACIÓN ESCRITA. ESCRIBIR						
OBX.	CONTIDOS	CRITERIOS AVALIACIÓN	ESTÁNDARES APRENDIZAXE	GRAO MÍNIMO CONSECUCIÓN ESTÁNDAR	COMPETENCIAS CLAVE	ELEMENTOS TRANSVERS.
e i	B3.1. Producción de textos para comunicar coñecementos, experiencias e necesidades B3.2. Cohesión do texto: mantemento do tempo verbal, puntuación, concordancia e substitucións básicas.	B3.1.	LCB3.1.1.	Escribe, en diferentes soportes, textos sinxelos propios da vida cotiá e do ámbito social e escolar, atendendo á forma da mensaxe (descritivos, narrativos, dialogados, expositivos e	CCL CD CAA	EOE CA TIC

	B3.3. Coherencia nas secuencias de ideas e feitos e no mantemento do tema.			argumentativos) e a súa intención comunicativa (informativos, literarios, prescritivos e persuasivos): diarios, cartas, correos electrónicos, noticias, contos, folletos informativos e literarios, narracións, textos científicos, anuncios publicitarios, regulamentos, receitas, instrucións, normas...		
b e	B3.5. Valoración da propia produción escrita, así como da produción escrita dos seus compañeiros.	B3.2.	LCB3.2.1.	Valora a súa propia produción escrita, así como a produción escrita dos seus compañeiros.	CCL CSC	EOE CA TIC ECC
b e i	B3.6. Normas e estratexias para a produción de textos: planificación (función, destinatario, xeración de ideas, estrutura...)	B3.3.	LCB3.3.1.	Aplica correctamente os signos de puntuación, as regras de acentuación e ortográficas propias do nivel nos seus textos escritos.	CCL	EOE
e	B3.10. Uso autónomo do dicionario, incorporando a súa consulta aos seus hábitos de escritura.	B3.4.	LCB3.4.1.	Utiliza habitualmente o dicionario, en diferentes soportes, no proceso de escritura.	CCL CAA	EOE
B4: COÑECEMENTO DA LINGUA						
OBX.	CONTIDOS	CRITERIOS AVALIACIÓN	ESTÁNDARES APRENDIZAXE	GRAO MÍNIMO CONSECUCIÓN ESTÁNDAR	COMPETENCIAS CLAVE	ELEMENTOS TRANSVERS.
e	B4.2. Recoñecemento das distintas clases de palabras e explicación reflexiva do seu uso en situacións concretas de comunicación (nome, verbo, adxectivo, preposición, adverbio, pronomes, artigos). Características e uso de cada clase de palabra.	B4.1.	LCB4.1.1	Coñece e recoñece as categorías gramaticais pola súa función na lingua: presentar ao nome, substituír ao nome, expresar características do nome, expresar accións ou estados, enlazar ou relacionar palabras.	CCL	EOE
e	B4.3. Conxugación dos verbos regulares e irregulares máis frecuentes.	B4.1.	LCB4.1.2	Utiliza con corrección os tempos simples e compostos nas formas persoais e non persoais do modo indicativo e subxuntivo de todos os verbos ao producir textos orais e escritos.	CCL	EOE
e	B4.2. Recoñecemento das distintas clases de palabras e explicación reflexiva do seu	B4.2.	LCB4.2.1	Coñece, recoñece e usa sinónimos, antónimos,	CCL	EOE

	uso en situacións concretas de comunicación (nome, verbo, adxectivo, preposición, adverbio, pronomes, artigos). Características e uso de cada clase de palabra.			polisémicos, homófonos, frases feitas na súa expresión oral e escrita.		
e	B4.5. Recoñecemento e observación reflexiva dos constituíntes oracionais: a oración simple, suxeito e predicado.	B4.2.	LCB4.2.5.	Recoñece a oración simple en textos sinxelos e distingue suxeito e predicado.	CCL	EOE
e	B4.8. Clases de nomes: comúns, propios, individuais, colectivos, concretos e abstractos.	B4.4.	LCB4.4.1.	Sinala as características que definen ás diferentes clases de palabras e nomes: clasificación e uso para construír un discurso sinxelo.	CCL	EOE
e	B4.9. Ortografía: utilización das regras básicas de ortografía. Regras de acentuación.	B4.4.	LCB4.4.2.	Utiliza correctamente as normas de concordancia de xénero e número na expresión oral e escrita.	CCL	EOE
B5: EDUCACIÓN LITERARIA						
OBX.	CONTIDOS	CRITERIOS AVALIACIÓN	ESTÁNDARES APRENDIZAXE	GRAO MÍNIMO CONSECUCIÓN ESTÁNDAR	COMPETENCIAS CLAVE	ELEMENTOS TRANSVERS.
e	B5.1. Valoración dos textos literarios como vehículo de comunicación e como fonte de coñecemento doutros mundos, tempos e culturas e como gozo persoal.	B5.1.	LCB5.1.1.	Valora e recoñece as características fundamentais de textos literarios narrativos, poéticos e dramáticos.	CCL CCEC	EOE CA TIC ECC
e	B5.2. Lectura guiada de textos narrativos de tradición oral, literatura infantil, adaptacións de obras clásicas e literatura actual.	B5.2.	LCB5.2.1	Realiza lecturas guiadas de textos narrativos de tradición oral, literatura infantil, adaptacións de obras clásicas e literatura actual.	CCL CCEC	EOE CA TIC ECC
e	B5.4. Identificación de recursos literarios.	B5.3.	LCB5.3.1.	Distingue algúns recursos retóricos e métricos básicos propios dos poemas.	CCL CCEC	EOE
b e	B5.6. Creación de textos literarios en prosa ou en verso, valorando o sentido estético e a creatividade: contos, poemas, adiviñas, cancións, e teatro.	B5.4.	LCB5.4.1	Crea sinxelos textos literarios (contos, poemas, cancións e sinxelas obras teatrais) a partir de pautas ou modelos dados.	CCL CAA CSIEE CCEC	EOE

LINGUA GALEGA E LITERATURA

Os bloques esta área son:

Bloque 1: Comunicación oral. Falar e escoitar.

Bloque 2: Comunicación escrita. Ler.

Bloque 3: Comunicación escrita. Escribir.

Bloque 4: Coñecemento da Lingua.

Bloque 5: Educación literaria.

Tendo en conta a especificidade desta área traballaremos os cinco bloques de maneira continúa e sistemática ao longo das tres avaliacións.

1ª 2ª E 3ª AVALIACIÓN						
B1: COMUNICACIÓN ORAL. FALAR E ESCOITAR						
OBX.	CONTIDOS	CRITERIOS AVALIACIÓN	ESTÁNDARES APRENDIZAXE	GRAO MÍNIMO CONSECUCIÓN ESTÁNDAR	COMPETENCIAS CLAVE	ELEMENTOS TRANSVERS.
a e	B1.1. Comprensión de textos orais (radio, televisión ou internet) con especial incidencia na noticia, na entrevista, na reportaxe infantil e nos debates e comentarios de actualidade, para obter información xeral sobre feitos que resulten significativos, distinguindo información de opinión, e elaboración dun resumo.	B1.1.	LGB1.1.1.	Comprende as ideas principais e secundarias dun texto oral, procedente da radio, da televisión ou de internet, identificando o tema e elaborando un resumo.	CCL CAA	EOE CA TIC
b d e i o	B1.3. Uso de documentos audiovisuais como medio de obter, identificar, seleccionar, clasificar, comparar e relacionar con progresiva autonomía informacións relevantes para aprender.	B1.2	LGB1.2.2.	Usa documentos audiovisuais como medio para obter, identificar, clasificar, comparar e relacionar informacións.	CCL CD CAA CSIEE	EOE CA TIC
b d e i o	B1.4. Interpretación elemental en textos orais da retransmisión, da ironía e de dous sentidos, recoñecendo a primeira como un trazo característico da lingua galega.	B1.3.	LGB1.3.1	Interpreta en producións orais a retransmisión, a ironía e os dous sentidos.	CCL CD CAA CSIEE	EOE CA TIC
a b c e o	B1.5. Comprensión e produción de textos orais con finalidade didáctica, de carácter informal (conversas entre iguais e no equipo de traballo) e dun maior grao de formalización (exposicións da clase, entrevistas ou debates).	B1.4	LGB1.4.1.	Participa axeitadamente nunha conversa entre iguais, comprendendo o que di o interlocutor e intervindo coas propostas propias.	CCL CAA CSC CSEIEE	EOE

a c d e	B1.7. Participación e cooperación nas situacións comunicativas de relación social especialmente as destinadas a favorecer a convivencia con valoración e respecto das normas que rexen a interacción oral.	B1.6.	LGB1.6.2.	Respecta as opinións das persoas participantes nos intercambios orais e é consciente da posibilidade de empregar a lingua galega en calquera intercambio oral dentro da escola ou fóra dela.	CCL CSC CCEC	EOE ECC
b e i	B1.9. Producción de textos orais propios dos medios de comunicación social mediante simulación ou participación para ofrecer e compartir información e opinión.	B1.8.	LGB1.8.1.	Elabora textos propios dos medios de comunicación.	CCL CD CAA CSIEE CSC	EOE ECC
b d e	B1.11. Actitude de cooperación e de respecto en situacións de aprendizaxe compartida.	B1.10.	LGB1.10.1.	Amosa respecto ás ideas dos e das demais e contribúe activamente ao traballo en grupo.	CCL CAA CSIEE	EOE ECC
a d e o	B1.13. Uso dunha linguaxe non discriminatoria e respectuosa coas diferenzas.	B1.12.	LGB1.12.1.	Usa unha linguaxe non sexista e respectuosa coas diferenzas.	CCL CSC	EOE ECC
a , d e o	B1.14. Recoñecemento e valoración das diferenzas dialectais orais da lingua galega, como elemento enriquecedor da lingua.	B1.13.	LGB1.13.1.	Recoñece textos orais pertencentes a diferentes variedades da lingua galega.	CCL CCEC	EOE ECC
a d e o	B1.15. Identificación da lingua galega con calquera contexto de uso oral da lingua: en diferentes ámbitos profesionais e en conversas con persoas coñecidas ou descoñecidas.	B1.14.	LGB1.14.1.	Identifica e recoñece a validaz da lingua galega con calquera contexto profesional oral: sanidade, Administración, xustiza, educación, medios de comunicación...	CCL CCEC	EOE ECC
B2: COMUNICACIÓN ESCRITA. LER						
OBX.	CONTIDOS	CRITERIOS AVALIACIÓN	ESTÁNDARES APRENDIZAXE	GRAO MÍNIMO CONSECUCCIÓN ESTÁNDAR	COMPETENCIAS CLAVE	ELEMENTOS TRANSVERS.
b e l J o	B2.1. Comprensión da información relevante en textos das situacións cotiás de relación social: correspondencia, normas, programas de actividades, convocatorias, plans de traballo ou regulamentos. B2.2. Comprensión de textos procedentes dos medios de comunicación social (incluídas webs infantís e xuvenís) con especial incidencia na noticia, na entrevista	B2.1.	LGB2.1.1. LGB2.1.2.	Comprende a información relevante de textos procedentes dos medios de comunicación social ou propios de situacións cotiás. Identifica as ideas principais e secundarias dun texto (narrativo, descritivo, expositivo e	CCL CD CSC CAA CSIEE	EOE CA TIC ECC

	e nas cartas á dirección do xornal, para obter información xeral, localizando informacións destacadas. B2.3. Comprensión de textos do ámbito escolar en soporte papel ou dixital para aprender e para informarse, tanto os producidos con finalidade didáctica como os de uso social (folletos informativos ou publicitarios, prensa, programas, fragmentos literarios).		LGB2.1.3	argumentativo). Busca, localiza e selecciona información concreta dun texto, deducindo o significado de palabras e expresións polo contexto.		
b e	B2.5. Subliñado, esquematización e resumo da información relevante dun texto.	B2.3.	LGB2.3.1. LGB2.3.2. LGB2.3.3.	Realiza o subliñado das ideas principais dun texto. Esquematiza as ideas dun texto, indicando as ideas principais e secundarias. Realiza o resumo dun texto.	CCL CAA	CA TIC ECC
b e	B2.6. Uso das estratexias de control do proceso lector (anticipación, hipóteses, relectura...).	B2.4.	LGB2.4.1. LGB2.4.2.	Deduce o posible contido dun texto antes de lelo, axudándose do título e as ilustracións. Relé un texto e marca as palabras clave para acadar a comprensión integral, cando é preciso.	CCL CAA CSIEE	CA TIC ECC
b e i	B2.7. Uso dirixido das tecnoloxías da información e da comunicación para a localización, selección, interpretación e organización da información.	B2.5.	LGB2.5.1.	Utiliza as tecnoloxías da información para localizar e seleccionar a información nun texto.	CCL CD CAA	CA TIC ECC
b e o	B2.8. Realización de diferentes tipos de lectura: de investigación, de aprendizaxe, de gozo persoal, de resolución de problemas.	B2.6.	LGB2.6.1.	Realiza diferentes tipos de lectura en función de cada texto: de investigación, de aprendizaxe, de gozo persoal ou de resolución de problemas.	CCL CSIEE CAA	CA TIC ECC
a b e	B2.9. Lectura expresiva de textos literarios e non literarios, de diferente tipoloxía textual. B2.10. Dramatización e lectura dramatizada de textos literarios e non literarios.	B2.7.	LGB2.7.3.	Le textos en voz alta con ritmo, velocidade e ton da voz adecuados.	CCL	CA TIC ECC
a b e i	B2.11. Uso da biblioteca de aula e do centro, amosando coñecemento da súa organización e participación en actividades literarias.	B2.8.	LGB2.8.1.	Usa a biblioteca de aula e do Centro con autonomía, para obter datos e informacións, e colabora no seu coidado e mellora.	CCL CAA CSC	CA TIC ECC

a b e	B2.14. Interese polos textos escritos como fonte de aprendizaxe e como medio de comunicación de experiencias e de regulación da convivencia.	B2.10.	LGB2.10.1.	Amosa interese pola lectura como fonte de aprendizaxe e medio de comunicación.	CCL CAA CSC CCEC	CA TIC ECC
a b e m	B2.15.Desenvolvemento da autonomía lectora, da capacidade de elección de temas e de textos e de expresión das preferencias persoais.	B2.11.	LGB2.11.1.	Amosa autonomía lectora e capacidade de seleccionar textos do seu interese.	CAA CSC CCEC	CA TIC ECC
B3: COMUNICACIÓN ESCRITA. ESCRIBIR						
OBX.	CONTIDOS	CRITERIOS AVALIACIÓN	ESTÁNDARES APRENDIZAXE	GRAO MÍNIMO CONSECUCCIÓN ESTÁNDAR	COMPETENCIAS CLAVE	ELEMENTOS TRANSVERS.
a b e	B3.1. Uso das estratexias de planificación, de textualización (formato, estrutura, ortografía e normas lingüísticas, puntuación, coherencia e cohesión...) e revisión como partes do proceso escritor.	B3.1.	LGB3.1.1.	Planifica a elaboración do texto, antes de comezar a escribir, xerando ideas, seleccionando e estruturando a información, mediante notas, esquemas, guións ou mapas conceptuais.	CCL CSIEE CAA	EOE
a b e i	B3.2. Composición de textos propios de situacións cotiás de relación social (correspondencia, normas, programas, convocatorias, plans de traballo, mensaxes curtas) de acordo coas características propias destes xéneros.	B3.2.	LGB3.2.1.	Elabora, en diferentes soportes, textos propios da vida cotiá e académica, imitando modelos: cartas e correos electrónicos, mensaxes curtas, normas, programas...	CCL CAA CD	EOE
b e	B3.4. Producción de textos relacionados co ámbito académico para obter, organizar e comunicar información (cuestionarios, enquisas, resumos, esquemas, informes, descrições, explicacións).	B3.3.	LGB3.3.1.	Elabora textos do ámbito académico para obter, organizar e comunicar información: cuestionarios, enquisas, resumos, informes...	CCL CAA CSIEE	EOE
a b e j	B3.5. Redacción de textos breves creativos carteis publicitarios, anuncios, cómics, contos, poemas, cancións, anécdotas...	B3.4.	LGB3.4.1	Expresa nos seus textos de maneira imaxinativa ideas, sentimentos e/ou emocións; narracións e presenta personaxes, obxectos e/ou lugares: carteis publicitarios, anuncios, cómics, contos, poemas, cancións, anécdotas...	CCL CSC CCEC CAA CSIEE	EOE
b , d e i j	B3.6. Uso progresivamente autónomo das TIC na busca de información, o tratamento dos textos e a realización de presentacións.	B3.5.	LGB3.5.1.	Usa as TIC na procura de información ou para consultar o dicionario.	CCL CD CAA CSIEE	EOE

a b e i	B3.8. Interese polo coidado e a presentación dos textos escritos e respecto pola norma ortográfica. B3.9. Valoración da escritura como instrumento de relación social, de obtención e de reelaboración da información e dos coñecementos.	B3.7.	LGB3.7.1.	Coida a presentación dos traballos escritos, en calquera soporte. Valora a lingua escrita como medio de comunicación.	CCL CSC	EOE
B4: COÑECEMENTO DA LINGUA						
OBX.	CONTIDOS	CRITERIOS AVALIACIÓN	ESTÁNDARES APRENDIZAXE	GRAO MÍNIMO CONSECUCIÓN ESTÁNDAR	COMPETENCIAS CLAVE	ELEMENTOS TRANSVERS.
e	B4.1. Uso e identificación intuitiva da terminoloxía seguinte nas actividades de produción e interpretación: denominación dos textos traballados; clases de palabras, sílaba tónica e átona; enunciados: frase e oración; tipos de enunciado: declarativo, interrogativo, exclamativo, imperativo; enlaces: preposición, conxunción e interxección; grupo de palabras: núcleo e complementos; substantivos, artigos e pronomes, adxectivo; tempo e modo verbal; persoa gramatical; modo imperativo e infinitivo; complementos do nome e complementos do verbo: o suxeito.	B4.1.	LGB4.1.1. LGB4.1.4.	Recoñece as diferentes categorías gramaticais pola súa función na lingua: substantivo, artigo, pronome, adxectivo, adverbio, verbo, preposición, conxunción e interxección. Conxuga e usa con corrección as formas verbais persoais e non persoais dos verbos. Identifica e clasifica os diferentes tipos de enunciado: declarativo, interrogativo, exclamativo e imperativo.	CCL CAA	EOE
b e	B4.2. Coñecemento das normas ortográficas, apreciando o seu valor social e a necesidade de cingirse a elas nos escritos.	B4.2.	LGB4.2.1.	Aplica correctamente as normas de acentuación xerais e de acentuación diacrítica, así como as demais normas ortográficas, e aprecia o seu valor social e a necesidade de cingirse a elas.	CCL CSC CCEC	EOE
e	B4.7. Exploración das posibilidades do uso de diversos enlaces entre oracións (causa, consecuencia, finalidade, contradición, condición...).	B4.4.	LGB4.4.1.	Usa axeitadamente diversos conectores entre oracións: causa, consecuencia, finalidade, contradición, condición...	CCL CAA	EOE
e	B4.8. Identificación, en oracións, do verbo e os seus complementos, especialmente o suxeito, así como o papel semántico deste (axente, paciente e causa). B4.9. Transformación de oracións de activa en pasiva, e viceversa, para mellorar a comprensión de determinados textos.	B4.5.	LGB4.5.1.	Identifica, en oracións, o papel semántico do suxeito e transforma oracións activas en pasiva, e viceversa.	CCL CAA	EOE

e	B4.10. Práctica do paso de estilo directo a estilo indirecto na narración, e viceversa, para mellorar a produción de textos.	B4.6.	LGB4.6.1.	Transforma un texto narrativo de estilo directo noutro de estilo indirecto e viceversa.	CCL CAA	EOE
b e i	B4.11. Uso eficaz do dicionario, en papel ou dixital, na busca da ampliación do vocabulario e como consulta ortográfica e gramatical. B4.12. Ampliación do vocabulario, mediante o traballo con palabras sinónimas, antónimas, homónimas, polisémicas; aumentativos e diminutivos, arcaísmos, neoloxismos, estranxeirismos, frases feitas, siglas e abreviaturas. B4.13. Ampliación do vocabulario mediante os procedementos de creación de palabras: derivación (prefixos e sufixos) e composición.	B4.7.	LGB4.7.1. LGB4.7.2. LGB4.7.3.	Usa axeitadamente o dicionario para buscar calquera palabra, seleccionando a acepción precisa segundo cada contexto. Recoñece e crea palabras derivadas (prefixación e sufixación) e compostas. Recoñece e usa sinónimos, antónimos, homónimos, palabras polisémicas, arcaísmos, neoloxismos, estranxeirismos, frases feitas, siglas e abreviaturas.	CCL CAA CD	EOE
a d e h m o	B4.14. Coñecemento das características relevantes (históricas, socioculturais...) da lingua galega e identificación e valoración desta lingua dentro da realidade plurilingüe e pluricultural de España e de Europa.	B4.8.	LGB4.8.1.	Identifica as características relevantes (históricas, socioculturais...) da lingua galega.	CCL CCEC	EOE

B5: EDUCACIÓN LITERARIA

OBX.	CONTIDOS	CRITERIOS AVALIACIÓN	ESTÁNDARES APRENDIZAXE	GRAO MÍNIMO CONSECUCIÓN ESTÁNDAR	COMPETENCIAS CLAVE	ELEMENTOS TRANSVERS.
b d e o	B5.1. escoita, memorización e reprodución de textos procedentes da literatura popular oral galega (refráns, adiviñas, lendas, contos, poemas, conxuros, cancións, ditos, romances, cantigas) e da literatura galega en xeral. B5.2. Valoración e aprecio do texto literario galego (oral ou non) como vehículo de comunicación, fonte de coñecemento da nosa cultura e como recurso de gozo persoal.	B5.1.	LGB5.1.1. LGB5.1.2.	Escoita, memoriza e reproduce textos procedentes da literatura popular oral galega (refráns, adiviñas, lendas, contos, poemas, conxuros, cancións, ditos, romances, cantigas) e da literatura galega en xeral. Valora os textos da literatura galega (oral ou non) como fonte de coñecemento da nosa cultura e como recurso de gozo persoal.	CCL CAA CCEC	EOE
b d e	B5.3. Lectura persoal, silenciosa e en voz alta de obras en galego adecuadas á idade e aos intereses (conto, cómic, novela).	B5.2	LGB5.2.1.	Le en silencio e en voz alta obras e textos en galego da literatura infantil, adaptacións de obras	CCL CCEC CD	EOE

i	B5.4. Lectura guiada de textos da literatura infantil, adaptacións de obras literarias clásicas e literatura actual en diversos soportes.			clásicas e literatura actual, adaptadas á idade e en diferentes soportes.		
b d e	B5.5. Lectura comentada de poemas, de relatos e de obras teatrais tendo en conta as convencións literarias (xéneros, figuras) e a presenza de certos temas e motivos repetitivos e tópicos.	B5.3.	LGB5.3.1. LGB5.3.2. LGB5.3.3.	Recoñece as características fundamentais dos diferentes xéneros literarios: narrativa, poesía e teatro. Distingue algúns recursos retóricos e métricos propios dos poemas. Identifica e emprega algunhas figuras literarias: comparacións, metáforas, personificacións, hipérbolos e xogos de palabras.	CCL CCEC CAA	EOE
b e	B5.6. Recreación e composición de poemas e relatos para comunicar sentimentos, emocións, estados de ánimo, lembranzas, recoñecendo as características dalgúns modelos.	B5.4.	LGB5.4.1	Recrea e compón poemas e relatos, a partir de modelos dados, para comunicar sentimentos, emocións, estados de ánimo, lembranzas.	CCL CCEC CSC	EOE
b d e	B5.7. Dramatización e lectura dramatizada de textos literarios diversos.	B5.5.	LGB5.5.1.	Participa activamente en dramatizacións de textos literarios diversos.	CCL CCEC CSC	EOE
a d e o	B5.8. Valoración da literatura en calquera lingua (maioritaria, minoritaria ou minorizada), como vehículo de comunicación, fonte de coñecemento e como recurso de gozo persoal.	B5.6.	LGB5.6.1.	Valora a literatura en calquera lingua, como vehículo de comunicación, fonte de coñecemento e como recurso de gozo persoal.	CCL CSC CCEC	EOE
a d e o	B5.9. Interese por coñecer os modelos narrativos e poéticos que se utilizan noutras culturas.	B5.7.	LGB5.7.1. LGB5.7.2.	Compara imaxes, símbolos e mitos sinxelos doutras culturas cos da cultura galega, amosando interese e respecto. Amosa curiosidade por coñecer outros costumes e formas de relación social, respectando e valorando a diversidade cultural.		

CIENCIAS DA NATUREZA

Os bloques desta área son:

- Bloque 1: Iniciación á actividade científica.
- Bloque 2: O ser humano e a saúde
- Bloque 3: Os seres vivos
- Bloque 4: Materia e enerxía
- Bloque 5: A tecnoloxía, aparellos e máquinas

O Bloque 1 (Iniciación á actividade científica) estará presente ao longo das tres avaliacións.

1ª AVALIACIÓN						
B1: INICIACIÓN Á ACTIVIDADE CIENTIFICA						
OBX.	CONTIDOS	CRITERIOS AVALIACIÓN	ESTÁNDARES APRENDIZAXE	GRAO MÍNIMO CONSECUCIÓN ESTÁNDAR	COMPETENCIAS CLAVE	ELEMENTOS TRANSVERS.
b e h i	B1.1. Iniciación á actividade científica.	B1.1.	CNB1.1.1.	Busca, selecciona e organiza información concreta e relevante, analiza, obtén conclusións, elabora informes e comunica os resultados.	CCL CSIEE CAA CD CMCCT	EOE TIC CA E
b e h i	B1.4. Utilización das tecnoloxías da información e comunicación para buscar e seleccionar información, simular procesos e comunicar conclusións sobre os traballos realizados.	B1.1.	CNB1.1.3.	Emprega de forma autónoma o tratamento de textos (axuste de páxina, inserción de ilustracións ou notas etc.).	CCL CSIEE CMCCT CD	EOE TIC CA E
a b c e g h i	B1.18. Planificación e realización de proxectos, experiencias sinxelas e pequenas investigacións, formulando problemas, enunciando hipóteses, seleccionando o material necesario, montando, realizando e extraendo conclusións e presentando informes en diferentes soportes.	B1.4	CNB1.4.1.	Realiza proxectos, experiencias sinxelas e pequenas investigacións formulando problemas, enunciando hipóteses, seleccionando o material necesario, realizando, extraendo conclusións e comunicando os resultados.	CMCCT CCL CAA CSIEE	EOE TIC CA E
B3: OS SERES VIVOS						
OBX.	CONTIDOS	CRITERIOS AVALIACIÓN	ESTÁNDARES APRENDIZAXE	GRAO MÍNIMO CONSECUCIÓN ESTÁNDAR	COMPETENCIAS CLAVE	ELEMENTOS TRANSVERS.
e h l	B3.5. As plantas: estrutura e fisioloxía. A fotosíntese e a súa importancia para a vida na Terra.	B3.2.	CNB3.2.3	Explica a importancia da fotosíntese para a vida na Terra.	CMCCT CCL	EOE CA TIC
a e h	B3.9. Uso de medios tecnolóxicos para o estudo dos seres vivos.	B3.3.	CNB3.3.3.	Observa e identifica diferentes hábitats dos seres vivos facendo fincapé no coidado destes e nomea	CMCCT CSC	EOE CA TIC

l i				algunhas causas de extinción de especies.		
e h	B3.2. Organización e estrutura dos seres vivos: células, tecidos: tipos; órganos; aparellos e sistemas: principais características e funcións.	B3.1.	CNB3.1.1.	Identifica e describe a estrutura dos seres vivos: células, tecidos, órganos, aparellos e sistemas nomeando as principais características e funcións de cada un deles.	CCL CMCCT	EOE CA TIC
B3: OS SERES VIVOS						
OBX.	CONTIDOS	CRITERIOS AVALIACIÓN	ESTÁNDARES APRENDIZAXE	GRAO MÍNIMO CONSECUCIÓN ESTÁNDAR	COMPETENCIAS CLAVE	ELEMENTOS TRANSVERS.
a , e h , l i o	B3.6. As relacións entre os seres vivos. Cadeas alimentarias. Poboacións, comunidades e ecosistemas.	B3.3.	CNB3.3.1	Investiga e explica as relacións entre os seres vivos. Cadeas alimentarias. Poboacións, comunidades e ecosistemas.	CMCT CCL	EOE CA TIC
a , e h , l i o	B3.7. Os ecosistemas. A biosfera, diferentes hábitats dos seres vivos.	B3.3.	CNB3.3.2.	Recoñece e explica algúns ecosistemas: pradería, charca, bosque, litoral e cidade e os seres vivos que neles habitan.	CMCCT CCL	EOE CA TIC
a , e h l i o	B3.9. Uso de medios tecnolóxicos para o estudo dos seres vivos.	B3.3.	CNB3.3.5.	Observa e rexistra algún proceso asociado á vida dos seres vivos, utilizando os instrumentos e os medios audiovisuais e tecnolóxicos apropiados.	CMCCT CCL CD CAA	EOE CA TIC
e h l i	B3.10. Interese pola observación e polo estudo rigoroso de todos os seres vivos.	B3.3.	CNB3.3.5.	Observa e rexistra algún proceso asociado á vida dos seres vivos, utilizando os instrumentos e os medios audiovisuais e tecnolóxicos apropiados, comunicando de xeito oral e escrito os resultados.	CMCCT CCL CD CAA	EOE CA TIC

2ª AVALIACIÓN						
B5: TECNOLOXÍA, OBXECTOS E MÁQUINAS						
OBX.	CONTIDOS	CRITERIOS AVALIACIÓN	ESTÁNDARES APRENDIZAXE	GRAO MÍNIMO CONSECUCIÓN ESTÁNDAR	COMPETENCIAS CLAVE	ELEMENTOS TRANSVERS.
c , e h , j	B5.1. Uso das máquinas eléctricas na vida cotiá e doméstica. Normas de seguridade.	B5.1.	CNB5.1.1.	Observa e identifica os elementos dun circuíto eléctrico e constrúe un.	CMCCT CSIEE	EOE
c , e h j	B5.2. As máquinas eléctricas.	B5.1.	CNB5.1.2.	Observa, identifica e explica algúns efectos da electricidade da vida cotiá.	CMCCT CCL	EOE

c e h j	B5.1. Uso das máquinas eléctricas na vida cotiá e doméstica.	B5.1.	B5.2.	Investigar sobre a evolución dun obxecto ou máquina ao longo da historia, utilizando distintas fontes de información e presentando os resultados.	CMCCT CCL CSC	EOE CA TIC
------------------	--	-------	-------	---	---------------------	------------------

3ª AVALIACIÓN:						
B4: MATERIA E ENERXÍA						
OBX.	CONTIDOS	CRITERIOS AVALIACIÓN	ESTÁNDARES APRENDIZAXE	GRAO MÍNIMO CONSECUCIÓN ESTÁNDAR	COMPETENCIAS CLAVE	ELEMENTOS TRANSVERS.
e h	B4.1. Comparación e clasificación dos materiais segundo propiedades físicas observables: dureza, solubilidade, estado de agregación e condutividade térmica.	B4.1.	CNB4.1.1.	Coñece e clasifica materiais segundo as súas propiedades (dureza, solubilidade, estado de agregación e condutividade térmica).	CMCCT	EOE E
e g h	B4.2. Diferentes procedementos para a medida da masa e do volume dun corpo.	B4.2.	CNB4.2.1.	Utiliza diferentes procedementos para determinar a medida da masa e do volume dun corpo.	CMCCT	EOE E
a e h	B4.4. Fontes de enerxía e materias primas: a súa orixe. Enerxías renovables e non renovables.	B4.3.	CNB4.3.1	Identifica e explica as diferenzas entre enerxías renovables e non renovables e argumenta sobre as accións necesarias para o desenvolvemento enerxético, sostible e equitativo.	CMCCT CCL CSC	EOE E TIC
a e h	B4.5. Fontes de enerxías renovables e non renovables. O desenvolvemento enerxético, sostible e equitativo.	B4.3.	CNB4.3.1	Identifica e explica as diferenzas entre enerxías renovables e non renovables e argumenta sobre as accións necesarias para o desenvolvemento enerxético, sostible e equitativo.	CMCCT CCL CSC	EOE E TIC
b c e g h i	B4.6. Realización de experiencias sinxelas sobre reaccións químicas habituais na vida cotiá e doméstica: a combustión, a oxidación e a fermentación.	B4.4.	CNB4.4.1	Realiza experiencias sinxelas, en equipo, sobre reaccións químicas habituais na vida . cotiá; formular problemas, enunciar hipóteses, seleccionar o material necesario, extraer conclusións e comunicar os resultados en diferentes soportes.	CMCCT CAA CSIEE CCL CD	EOE E TIC
e h	B4.3. A materia <ul style="list-style-type: none"> Estados da materia 	B4.1	CNB4.4.1	Clasifica a materia segundo distintos criterios: segundo o seu	CMCT	EOE

	<ul style="list-style-type: none"> • Cambios de estado • Substancias puras • Mesturas 		CNB4.4.1	<p>estado, se son substancias puras ou mesturas e segundo o tipo de mesturas.</p> <p>Identifica e describe nomes e procesos de cambio de estado, a súa reversibilidade e as condicións en que se producen.</p>		
e h	B4.11. Técnicas de separación de mesturas	B4.1.	CNB4.4.1	<p>Selecciona e explica diversos métodos de separación de mesturas en función da súa natureza.</p>	CMCT	
e h	B4.11. Técnicas de separación de mesturas	B4.1.	CNB4.4.1	<p>Selecciona e explica diversos métodos de separación de mesturas en función da súa natureza.</p>	CMCT	
e h	B4.12. Cambios na materia Cambios físicos e químicos Reaccións químicas	B4.1	CNB4.4.1	<p>Explica cambios físicos e químicos en materiais e situacións diversas.</p> <p>Explica sinxelas reaccións químicas, identificando os compostos iniciais e produtos finais.</p>	CMCT	EOE
e h	B4.1. A luz e a calor: formas de enerxía	B4.1	CNB4.1.1	<p>Describe que é a luz e explica as súas características e as súas propiedades.</p> <p>Explica que é a calor e as súas propiedades e describe que é o equilibrio térmico en exemplos concretos.</p>	CMCT CAA CSIEE	EOE
e h	Comportamento da materia fronte á enerxía	B4.2	CNB4.3.2	<p>Explica o efecto da calor na dilatación e contracción dos líquidos e os gases e o funcionamento dun termómetro.</p>	CMCT CCL	EOE

CIENCIAS SOCIAIS

Os bloques desta área son:

- Bloque 1: Contidos comúns
- Bloque 2: O mundo que nos rodea
- Bloque 3: Vivir en sociedade
- Bloque 4: As pegadas do tempo.

O Bloque 1 (contidos comúns) traballarase durante as tres avaliacións.

1ª AVALIACIÓN						
B1: CONTIDOS COMÚNS						
OBX.	CONTIDOS	CRITERIOS AVALIACIÓN	ESTÁNDARES APRENDIZAXE	GRAO MÍNIMO CONSECUCCIÓN ESTÁNDAR	COMPETENCIAS CLAVE	ELEMENTOS TRANSVERS.
a b d e h i	B1.1.Iniciación ao coñecemento científico, toma de conciencia das súas fases e a súa aplicación nas Ciencias sociais. Proposta de traballo que xurda dun problema, acontecemento ou inxerencia e que supoña un proceso de investigación e acción que garanta participación activa do alumnado e facilite o proceso de autorregulación de aprendizaxes.	B1.1	CSB1.1.1.	Busca información (empregando as TIC e outras fontes directas e indirectas), selecciona a información relevante, a organiza, analiza, obtén conclusións sinxelas e as comunica oralmente e/ou por escrito.	CAA CD CMCCT CCL	EOE CA TIC E
a , b d e h i	B1.3.Planificación e xestión de proxectos co fin de acadar obxectivos.	B1.1	CSB1.1.2.	Manifesta autonomía na planificación e execución de accións e tarefas, ten iniciativa na toma de decisións e asume responsabilidades.	CSIEE CAA	EOE CA TIC E
a b d e h i	B1.4.Emprego de técnicas de estudo individual e de estratexias de traballo cooperativo. Valoración do esforzo e coidado do material.	B1.1	CSB1.2.1.	Participa en actividades individuais e de grupo, e emprega estratexias de traballo cooperativo valorando o esforzo e o coidado do material.	CSC CAA	EOE CA TIC E
a b d e	B1.9.Utilización e lectura de diferentes linguaxes textuais e gráficos.	B1.3	CSB1.3.3.	Analiza informacións e manexa imaxes, táboas, gráficos, esquemas, resumos e as TIC	CD CMCCT CSC	EOE CA TIC E

1ª AVALIACIÓN						
B2: O MUNDO QUE NOS RODEA						
OBX.	CONTIDOS	CRITERIOS AVALIACIÓN	ESTÁNDARES APRENDIZAXE	GRAO MÍNIMO CONSECUCIÓN ESTÁNDAR	COMPETENCIAS CLAVE	ELEMENTOS TRANSVERS.
h e	B2.1.O Universo: galaxia, estrela, planeta, satélite, asteroide e cometa.	B2.1	CSB2.1.1.	Describe como é e de que forma se orixinou o Universo e explica os seus principais compoñentes identificando galaxia, estrela, planeta, satélite, asteroide e cometa.	CMCCT CCL	EOE CA TIC
h e	B2.2.O sistema Sslar: o Sol e os planetas.	B2.2.	CSB2.2.1.	Describe as características, compoñentes do Sistema Solar, localizando o Sol no centro do mesmo e os planetas segundo a súa proximidade.	CMCCT CCL	EOE CA TIC
h e g	B2.3.O planeta Terra e a Lúa. Características.	B2.3.	CSB2.3.1.	Define e representa o movemento de translación terrestre, o eixe do xiro e os polos xeográficos, asocia as estacións do ano ao seu efecto combinado e calcula os fusos horarios.	CMCCT CCL CAA	EOE CA TIC
h g e i	B2.6.Cartografía. Planos, mapas e planisferios. Mapas temáticos. Escalas e signos convencionais dun mapa.	B2.4.	CSB2.4.1	Identifica e clasifica os diferentes tipos de mapas, define que é a escala nun mapa e emprega e interpreta os signos convencionais máis usuais que aparecen nel.	CMCCT CAA	EOE CA TIC
e g h o	B2.9.O clima e factores climáticos.	B2.5	CSB2.5.1.	Define clima, nomea os seus elementos e identifica os factores que determinan en España.	CMCCT CCL	EOE CA TIC
e g h o	B2.10.As grandes zonas climáticas do planeta. Tipos de climas de España e as súas zonas de influencia. O clima en Galicia.	B2.7.	CSB2.7.1.	Define paisaxe, identifica os seus elementos e explica as características das principais paisaxes de España valorando a súa diversidade.	CCL CSC CAA	EOE CA TIC
e h i o	B2.14.A diversidade xeográfica das paisaxes de España: relevo e hidrografía. O relevo e a rede hidrográfica de Galicia. Utilización de sistemas de información xeográfica.	B2.8.	CSB2.8.1	Localiza nun mapa as principais unidades de relevo en España e as súas vertentes hidrográficas. Sitúa nun mapa os mares, océanos e os grandes ríos de España.	CMCCT	EOE CA TIC

a b h	B2.16.A intervención humana no medio. Estudio de campo das consecuencias da intervención humana na contorna. A contaminación e o cambio climático. Desenvolvemento sostible e consumo responsable.	B2.9.	CSB2.9.1.	Explica a importancia do coidado do medio, así como as consecuencias da acción humana neste. Favorece o desenvolvemento sostible e o consumo responsable.	CSC CCL CAA	EOE CA TIC ECC
-------------	--	-------	-----------	---	-------------------	-------------------------

2ª AVALIACIÓN						
B3: VIVIR EN SOCIEDADE						
OBX.	CONTIDOS	CRITERIOS AVALIACIÓN	ESTÁNDARES APRENDIZAXE	GRAO MÍNIMO CONSECUCIÓN ESTÁNDAR	COMPETENCIAS CLAVE	ELEMENTOS TRANSVERS.
a d h	B3.1.A Constitución de 1978.	B3.1.	CSB3.1.1.	Identifica, respecta e valora os principios democráticos máis importantes establecidos na Constitución e explica a importancia que a Constitución ten para o funcionamento do Estado español.	CSC CCL	EOE CA TIC ECC L X
a d h	B3.5.Entidades territoriais e órganos de goberno. As comunidades autónomas, as cidades autónomas e as provincias.	B3.3.	CSB3.3.1.	Explica a organización territorial de España, nomea as estruturas básicas de goberno e localiza en mapas políticos as distintas comunidades autónomas que forman España, así como as súas provincias.	CCL CSC	EOE CA TIC ECC
a d h o	B3.6.Manifestacións culturais e lingüísticas de España.	B3.4.	CSB3.4.1.	Valora o Estado español, a diversidade cultural, social, política e lingüística.	CSC CCL	EOE CA TIC ECC
d g h i	B3.7.Demografía e poboación. Variables demográficas.	B3.5.	CSB3.5.1.	Define demografía e poboación, comprende os principais conceptos demográficos e os principais factores que afectan á de poboación.	CMCCT CCL CSC	EOE CA TIC ECC
d g h i	B3.9.Representación gráfica de datos demográficos.	B3.5.	CSB3 5.2	Interpreta unha pirámide de poboación e outros gráficos usados no estudo da poboación.	CMCCT CAA	EOE CA TIC ECC
d	B3.10.Poboación de Galicia e España:	B3.6.	CSB3.6.1.	Describe os principais rasgos da	CCL	EOE

g h o	distribución e evolución. Representación gráfica dalgúns datos demográficos.		CSB3.6.4	poboación española. Sitúa nun mapa os maiores núcleos de poboación en España e as zonas máis densamente poboadas.	CSC	CA TIC ECC
a d h o	B3.11.Os movementos migratorios: éxodo rural, a emigración a Europa, a chegada de inmigrantes.	B3.7.	CSB3.7.1	Explica o éxodo rural, a emigración a Europa, e a chegada de inmigrantes ao noso país.	CCL CSC	EOE CA TIC ECC
a d h o	B3.12.Problemas actuais da poboación española.	B3.7.	CSB3.7.2.	Identifica e describe os principais problemas actuais da poboación española: migracións, envellecemento.	CMCCT CAA CSC	EOE CA TIC ECC
e h	B.2.14. A diversidade xeográfica das paisaxes naturais de España: relevo, climas e hidrografía.	B2.4	CSB2.4.1 CSB2.2.1	Sitúa no mapa de España tanto as unidades de relevo interior como as diferentes costas e os principais accidentes do relevo costeiro. Localiza e identifica os mares, océanos e grandes ríos no mapa de España. Identifica as vertentes e cuncas hidrográficas de España, así como as características dos ríos que as compoñen. Coñece os tramos do curso dun río e as características de cada un deles. Describe os trazos dos climas de España e localiza no mapa as zonas climáticas.	CMCT CCL	EOE CA TIC ECC
e h	B.2.8. A diversidade xeográfica das paisaxes naturais de Europa: relevo, climas e hidrografía.	B2.4	CSB2.4.1	Define e enumera as principais unidades de relevo de Europa. Coñece e localiza nos mapas as unidades de relevo de Europa. Coñece e localiza nos mapas os	CMCCT CSC	EOE CA TIC ECC

			<p>principais elementos do relevo costeiro de Europa.</p> <p>CSB2.2.1 Identifica e sitúa nun mapa as vertentes dos ríos de Europa.</p> <p>CSB2.4.2 Identifica e sitúa nun mapa os principais lagos e ríos de Europa</p> <p>CSB2.3.1. Recoñece os principais tipos de clima que se dan en Europa e describe a vexetación asociada.</p> <p>Describe as características dos ríos de Europa.</p> <p>Describe as características das paisaxes de Europa e valora a súa diversidade</p>		
--	--	--	---	--	--

MATEMÁTICAS

Os bloques desta área son:

- Bloque 1: Procesos, métodos e actitudes en matemáticas.
- Bloque 2: Números
- Bloque 3: Medida
- Bloque 4: Xeometría
- Bloque 5: Estatística e probabilidade.

O bloque 1 (Procesos, métodos e actitudes en matemáticas) estará presente nas tres avaliacións.

1ª AVALIACIÓN						
B1: PROCESOS, MÉTODOS E ACTITUDES EN MATEMÁTICAS						
OBX.	CONTIDOS	CRITERIOS AVALIACIÓN	ESTÁNDARES APRENDIZAXE	GRAO MÍNIMO CONSECUCCIÓN ESTÁNDAR	COMPETENCIAS CLAVE	ELEMENTOS TRANSVERS.
b g	B1.2. Achegamento ao método de traballo científico mediante o estudo dalgunhas das súas características e a súa práctica en situacións sinxelas.	B1.2	MTB1.2.1.	Realiza estimacións sobre os resultados esperados e contrasta a súa validez valorando as vantaxes e os inconvenientes do seu uso.	CMCT CAA	EOE
b e g	B1.3. Confianza nas propias capacidades para desenvolver actitudes apropiadas e afrontar as dificultades propias do traballo científico.	B1.3.	MTB1.3.2.	Iniciase na formulación de preguntas e na busca de respostas apropiadas, tanto no estudo dos conceptos coma na resolución de problemas.	CMCT CAA CCL	EOE
b g	B1.4. Utilización de medios tecnolóxicos no proceso de aprendizaxe para obter información, realizar cálculos numéricos, resolver problemas.	B1.4.	MTB1.4.1.	Toma decisións nos procesos de resolucións de problemas valorando as consecuencias destas e a súa conveniencia pola súa sinxeleza e utilidade.	CMCT CAA CSIEE	EOE E
B2: NÚMEROS						
OBX.	CONTIDOS	CRITERIOS AVALIACIÓN	ESTÁNDARES APRENDIZAXE	GRAO MÍNIMO CONSECUCCIÓN ESTÁNDAR	COMPETENCIAS CLAVE	ELEMENTOS TRANSVERS.
b e g h	B2.1. Números enteiros. B2.2. A numeración romana. B2.3. Orde numérica. Utilización dos números ordinais. Comparación de números. B2.4. Nome e grafía dos números de máis de seis cifras. B2.5. Equivalencias entre os elementos do sistema de numeración decimal: unidades, decenas, centenas etc.	B2.1.	MTB2.1.1. MTB2.1.2.	Identifica os números romanos aplicando o coñecemento á comprensión de datacións. Le, escribe e ordena en textos numéricos e da vida cotiá, números naturais, utilizando razoamentos apropiados e interpretando o valor de posición de cada unha das súas cifras.	CMCT CCEC CAA CCL	EOE CA TIC

	B2.6. O sistema de numeración decimal: valor de posición das cifras. B2.10. Ordenación de conxuntos de números de distinto tipo.					
b e g	B2.3. Orde numérica. Utilización dos números ordinais. Comparación de números. B2.5. Equivalencias entre os elementos do sistema de numeración decimal: unidades, decenas, centenas etc. próxima. B2.13. Redondeo de números naturais ás decenas, centenas e millares.	B2.2.	MTB2.2.1. MTB2.2.2.	Interpreta en textos numéricos e da vida cotiá, números naturais utilizando razoamentos apropiados e interpretando o valor de posición de cada unha das súas cifras. Ordena números enteiros por comparación, representación na recta numérica e transformación duns noutros.	CMCT CAA CCL	EOE CA TIC
b e g	B2.16. Estimación de resultados. B2.17. Comprobación de resultados mediante estratexias aritméticas. B2.18. Propiedades das operacións e relacións entre elas utilizando números naturais.	B2.4.	MTB2.4.1.	Opera cos números coñecendo a xerarquía das operacións.	CMCT	EOE CA TIC
g	B2.19. Operacións con números naturais: suma, resta, multiplicación e división. B2.20. Identificación e uso dos termos propios da división. B2.21. Propiedades das operacións e relacións entre elas utilizando números naturais. B2.24. Utilización dos algoritmos de suma, resta, multiplicación e división.	B2.5.	MTB2.5.1.	Realiza sumas e restas de fraccións co mesmo denominador. Calcula o produto dunha fracción por un número.	CMCT	EOE CA TIC
b e g	B2.34. Resolución de problemas da vida cotiá.	B2.7.	MTB2.7.1	Resolve problemas que impliquen o dominio dos contidos traballados, empregando estratexias heurísticas, de razoamento (clasificación, recoñecemento das relacións, exemplos contrarios), creando conxecturas, construíndo, argumentando e tomando decisións.	CMCT CAA CCL	EOE CA TIC

BLOQUE 3: A MEDIDA						
OBX.	CONTIDOS	CRITERIOS AVALIACIÓN	ESTÁNDARES APRENDIZAXE	GRAO MÍNIMO CONSECUCCIÓN ESTÁNDAR	COMPETENCIAS CLAVE	ELEMENTOS TRANSVERS.
b e g	B3.1. Elección da unidade máis axeitada para a expresión dunha medida. B3.2. Realización de medicións. B3.3. Estimación de lonxitudes, capacidades, masas e superficies de obxectos e espazos coñecidos; elección da unidade e dos instrumentos máis axeitados para medir e expresar unha medida.	B3.1.	MTB3.1.1.	Estima lonxitudes, capacidades, masas e superficies; elixindo a unidade e os instrumentos máis axeitados para medir e expresar unha medida, explicando de forma oral o proceso seguido e a estratexia utilizada.	CMCT CCL CAA	EOE CA TIC
g	B3.4. Comparación e ordenación de medidas dunha mesma magnitude. B3.5. Desenvolvemento de estratexias para medir figuras de maneira exacta e aproximada. B3.6. Comparación de superficies de figuras planas por superposición, descomposición e medición. B3.7. Sumar e restar medidas de lonxitude, capacidade, masa, superficie e volume.	B3.2.	MTB3.2.1. MTB3.2.2.	Suma e resta medidas de lonxitude, capacidade, masa e superficie en forma simple dando o resultado na unidade determinada de antemán. Expresa en forma simple a medición da lonxitude, capacidade ou masa dada en forma complexa e viceversa. ou masa dada en forma complexa e viceversa.	CMCT	EOE CA TIC
g	B3.8. Unidades de medida do tempo e as súas relación. B3.9. Equivalencias e transformacións entre horas, minutos e segundos. B3.10. Lectura en reloxos analóxicos e dixitais. B3.11. Cálculos con medidas temporais.	B3.3.	MTB3.3.1.	Realiza equivalencias e transformacións entre horas, minutos e segundos.	CMCT	EOE CA TIC
b g	B3.14. Resolución de problemas de medida.	B3.5.	MTB3.5.1.	Resolve problemas de medida, utilizando estratexias creando conxecturas, construindo, argumentando e tomando decisións, valorando as súas consecuencias e a conveniencia da súa utilización.	CMCT CAA CSIEE	EOE CA TIC

2ª AVALIACIÓN						
B2: NÚMEROS						
OBX.	CONTIDOS	CRITERIOS AVALIACIÓN	ESTÁNDARES APRENDIZAXE	GRAO MÍNIMO CONSECUCIÓN ESTÁNDAR	COMPETENCIAS CLAVE	ELEMENTOS TRANSVERS.
b e g h	B2.1. Números enteiros, decimais e fraccións. B2.7. O número decimal: décimas, centésimas e milésimas. B2.8. Fraccións propias e impropias. Número mixto. Representación gráfica. B2.9. Os números decimais: valor de posición. B2.10. Ordenación de conxuntos de números de distinto tipo.	B2.1.	MTB2.1.2.	Le, escribe e ordena en textos numéricos e da vida cotiá, números (naturais, fraccións e decimais ata as milésimas), utilizando razoamentos apropiados e interpretando o valor de posición de cada unha das súas cifras.	CMCT CCEC CAA CCL	EOE CA TIC
b e g	B2.5. Equivalencias entre os elementos do sistema de numeración decimal: unidades, decenas, centenas etc. B2.11. Concepto de fracción como relación entre as partes o todo. B2.8. Fraccións propias e impropias. Número mixto. Representación gráfica. B2.9. Os números decimais: valor de posición. B2.12. Redondeo de números decimais ás décima, centésima ou milésima máis próxima.	B2.2.	MTB2.2.1. MTB2.2.2.	Interpreta en textos numéricos e da vida cotiá, números (naturais, fraccións e decimais ata as milésimas), utilizando razoamentos apropiados e interpretando o valor de posición de cada unha das súas cifras. Ordena números enteiros, decimais e fraccións básicas por comparación, representación na recta numérica e transformación duns noutros.	CMCT CAA CCL	EOE CA TIC
g	B2.14. Fraccións equivalentes, redución de dúas ou máis fraccións a común denominador. B2.12. Redondeo de números decimais á décima, centésima ou milésima máis próxima. B2.15. Relación entre fracción e número decimal, aplicación á ordenación de fraccións.	B2.3.	MTB2.3.1. MTB2.3.2 MTB2.3.3	Reduce dúas ou máis fraccións a común denominador e calcula fraccións equivalentes. Redondea números decimais á décima, centésima ou milésima máis próxima. Ordena fraccións aplicando á relación entre fracción e número decimal.	CMCT	EOE CA TIC
b e g	B2.16. Estimación de resultados. B2.17. Comprobación de resultados mediante estratexias aritméticas. B2.18. Propiedades das operacións e relacións entre elas utilizando números naturais.	B2.4.	MTB2.4.1.	Opera cos números coñecendo a xerarquía das operacións.	CMCT	EOE CA TIC

g	B2.19. Operacións con números naturais: suma, resta, multiplicación e división. B2.22. Operacións con fraccións. B2.23. Operacións con números decimais. B2.24. Utilización dos algoritmos estándar de suma, resta, multiplicación e división.	B2.5.	MTB2.5.1. MTB2.5.2.	Realiza sumas e restas de fraccións co mesmo denominador. Calcula o produto dunha fracción por un número. Realiza operacións con números decimais.	CMCT	EOE CA TIC
b e g	B2.34. Resolución de problemas da vida cotiá.	B2.7.	MTB2.7.1	Resolve problemas que impliquen o dominio dos contidos traballados, empregando estratexias heurísticas, de razoamento (clasificación, recoñecemento das relacións, exemplos contrarios), creando conxecturas, construindo, argumentando e tomando decisións.	CMCT CAA CCL	EOE CA TIC

3ª AVALIACIÓN						
B4: XEOMETRÍA						
OBX.	CONTIDOS	CRITERIOS AVALIACIÓN	ESTÁNDARES APRENDIZAXE	GRAO MÍNIMO CONSECUCIÓN ESTÁNDAR	COMPETENCIAS CLAVE	ELEMENTOS TRANSVER.
g	B4.1. Posicións relativas de rectas e circunferencias. B4.2. Ángulos en distintas posicións: consecutivos, adxacentes, opostos polo vértice... B4.3. Sistema de coordenadas cartesianas. Descrición de posicións e movementos. B4.4..A representación elemental do espazo, escalas e gráficas sinxelas.	B4.1.	MTB4.1.1. MTB4.1.2.	Identifica e representa ángulos en diferentes posicións: consecutivos, adxacentes, opostos polo vértice... Traza unha figura plana simétrica doutra respecto dun eixe.	CMCT	EOE CA TIC
b g	B4.5. Formas planas e espaciais: figuras planas: elementos, relación e clasificación. B4.6. Clasificación de triángulos atendendo aos seus lados e os seus ángulos.	B4.2.	MTB4.2.1. MTB4.2.2.	Calcula a área e o perímetro de: rectángulo, cadrado e triángulo. Aplica os conceptos de perímetro e superficie de figuras para a realización de cálculos sobre planos e espazos reais e para interpretar situacións da vida diaria.	CMCT	EOE CA TIC EOE CA TIC

g	B4.7. Clasificación de cuadriláteros atendendo ao paralelismo dos seus lados. Clasificación dos paralelepípedos.	B4.3.	MTB4.3.1.	Identifica e diferencia os elementos básicos da circunferencia e círculo: centro, raio, diámetro, corda, arco, tanxente e sector circular.	CMCT	EOE CA TIC
g	B4.9. A circunferencia e o círculo. Elementos básicos: centro, raio, diámetro, corda, arco, tanxente e sector circular.	B4.3.	MTB4.3.2.	Utiliza a composición e descomposición para formar figuras planas e corpos xeométricos a partir doutras.	CMCT	EOE CA TIC
b e g	B4.10. Resolución de problemas de xeometría relacionados coa vida cotiá.	B4.4.	MTB4.4.1.	Resolve problemas xeométricos que impliquen dominio dos contidos traballados, utilizando estratexias heurísticas de razoamento (clasificación, recoñecemento das relacións, uso de exemplos contrarios), creando conxecturas, construíndo, argumentando, e tomando decisións, valorando as súas consecuencias e a conveniencia da súa utilización.	CMCT	EOE CA TIC

3. METODOLOXÍA

A metodoloxía empregada para levar a cabo esta programación seguirá entre outros os seguintes principios ser: flexible, activa, participativa, integradora, socializadora, lúdica, creativa.

Os estilos de ensinanza empregados van dende os máis directivos (como poden ser un mando directo ou asignación de tarefas) ata os menos directivos (como a resolución de problemas, a libre exploración) pasando por estilos que fomentan a participación, xa que serán seleccionados en cada momento en función dos intereses educativos de cada situación. Á hora de propoñer actividades ao longo dunha sesión traballaremos sempre variando a organización do grupo de forma organizada e eficaz porque entendemos que das relacións que se establecen cos compañeiros pódense extraer coñecementos moi proveitosos, deste xeito fomentarase:

- O traballo individual
- O traballo por parellas
- O traballo en grupos reducidos o subgrupos (serán grupos mixtos e que deberán ser variables dunhas sesións a outras para que todos e todas poidan aproveitar o positivo de cada unha das persoas que compoñen o gran grupo e así valoren ao mesmo tempo a importancia de ser diferentes porque podemos aprender todos de todas).
- O traballo en gran grupo no que todos/as colaboren e axuden no desenvolvemento da clase.

Nesta etapa, a perspectiva interdisciplinar perfílase como a máis axeitada, xa que supón o establecemento de múltiples relacións entre todo o que rodea aos alumnos, o que supón a coordinación dos mestres titores e especialistas que imparten no ciclo.

Tense en conta que as aprendizaxes que realicen os alumnos serán significativas e funcionais, e que serán os propios alumnos os que deben ter un papel activo neste proceso mediante a acción e a experimentación. As actividades que se formulen irán sempre secuenciadas de menor a maior complexidade, serán motivadoras, e sempre que sexa posible terán carácter manipulativo. Tamén se ten en conta o xogo, xa que a mellor forma de adquirir os contidos é dunha forma lúdica. Deste modo os alumnos van aprender en interacción cos obxectos, co resto de compañeiros e tamén cos adultos.

4. MATERIAIS E RECURSOS DIDÁCTICOS

- Libros de texto e cadernos:
 - Ciencias Sociais - 5º Primaria Celme – SM
 - Ciencias da Natureza - 5º Primaria Celme – SM
 - Matemáticas -5º Primaria- Editorial Anaya
 - Ortografía divertida, Cuaderno nº18A – 2ª Edición
- Material complementario fotocopiado facilitado polas editorias.
- Proxecto Artello Ortografía 1

Dado que este 5º de Primaria é unha aula Abalar, utilizaremos os netbook dos alumnos para a busca de información, elaboración de traballos e desenvolver actividades interactivas en rede ou de elaboración do profesor.

5. CRITERIOS SOBRE A AVALIACIÓN, CUALIFICACIÓN E PROMOCIÓN DO ALUMNADO

Instrumentos de avaliación

A avaliación é elemento fundamental e inseparable da práctica educativa, que permite recoller, en cada momento, a información necesaria para poder realizar os xuízos de valor oportunos que faciliten a toma de decisións respecto ao proceso de ensino-aprendizaxe. Por tanto, non se pode circunscribir a un só aspecto o momento, senón que se debe estender ao longo de todo o proceso de forma global e sistemática; por unha parte, indicando que obxectivos se conseguen e cales non, e por outra, en que grado de profundidade e onde, como, cando e por que se producen os problemas ou erros.

- Observación directa
- Rexistros diarios e descritivos
- Mapas e conceptos
- Probas escritas: controis, identificación, definición
- Probas orais: controis, resposta das preguntas diarias, exposición

- Revisión de cadernos, libros, materiais e exercicios realizados na aula ou na casa; co fin de observar tanto a calidade como a presentación e coidado na realización dos mesmos.
- Entrevistas cos alumnos
- Comportamento, convivencia e respecto cara os demais compañeiros do mesmo curso, distinto curso e cara aos mestres ou profesionais non docente
- Cuestionarios
- Asembleas periódicas de revisión crítica e análise da marcha do proceso de aprendizaxe: titorías.

▪ Avaliación formativa continua

Con ela pretendemos coñecer como se van acadando os obxectivos, capacidades e competencias, de maneira que se poidan realizar os axustes necesarios en todo o momento para lograr un ensino-aprendizaxe máis efectivo. Empregaremos para este tipo de avaliación a observación diaria en todo tipo de actividades, revisión de tarefas escritas (resumos, traballos, cadernos, resolución de exercicios e problemas) e realización de probas orais ou escritas ao remate de cada tema.

- Avaliación sumativa, coa que podemos estimar ao remate do proceso total de aprendizaxe en cada período formativo o dominio das capacidades adquiridas. Polo tanto, avaliaremos o resultado mediante probas obxectivas preferentemente escritas.

Principios de avaliación a seguir

- Constituirá un medio, non un fin en si mesma.
- Constituirá un proceso continuo, progresivo e sistemático.
- Atenderase ás diferenzas individuais e a todas as necesidades.
- Traballarase conxuntamente entre os mestres que forman o ciclo para deseñar todo o proceso.
- Os criterios e as probas serán flexibles.
- Tratarase aspectos cualitativos e cuantitativos.
- Posibilitarase a corrección dos procesos unha vez detectadas as deficiencias.

Cráterios de cualificación

Tendo en conta os instrumentos expostos anteriormente, os criterios que seguiremos á hora de avaliar son os seguintes:

- **Probas de avaliación orais ou escritas**, que permitan cuantificar obxectivamente a consecución dos obxectivos marcados. Os controis escritos e orais e os traballos de clase e segundo a lexislación vixente valoraremos tendo en conta os seguintes ítems: de 1 a 4- insuficiente, 5- suficiente, 6- ben, de 7 a 8- notable e de 9 a 10- sobresaliente. **80%**
- O **traballo diario**, tanto na aula como fóra dela. A realización de actividades individuais ou grupais escritas e orais. A **ortografía e a limpeza** dos traballos tanto nas materias específicas como Lingua galega e Lingua castelá senón tamén nas outras materias onde a redacción e a corrección lingüística teñen suma importancia. **10%**
- O respecto ás normas de convivencia en todos os espazos educativos (aulas, biblioteca, patio, comedor, ximnasio, transporte, saídas educativas). **10%**

Esta información comunicaráselles, tanto aos alumnos coma aos pais, ao comezo do curso e recordaráselle sempre e cando se vexa necesario ao longo do mesmo.

Cráterios de promoción

Tal e como se recolle nas Normas de Organización e Funcionamento do centro

1. Promociona de curso a alumna ou alumno con avaliación positiva en todas as áreas ou teña avaliación negativa en dúas materias como máximo.
2. No caso das alumnas ou alumnos con dúas materias non superadas, unha das instrumentais e unha das restantes, ou dúas que non sexan nin unha lingua (castelá ou galega) nin matemáticas, promocionarán se a xunta de avaliación considera que o seu grao de madurez e o desenvolvemento das súas competencias lle vai permitir continuar o seu proceso de aprendizaxe no seguinte curso.
3. Non promocionarán de curso as alumnas ou os alumnos que sexan avaliados negativamente en dúas das áreas instrumentais (lingua castelá, lingua galega e matemáticas).

6. INDICADORES DE LOGRO PARA AVALIAR O PROCESO DO ENSINO E A PRÁCTICA DOCENTE

Como método de avaliación continua da nosa práctica docente estableceremos nesta programación unha serie de indicadores de logro que nos permitan autoavaliar o noso proceso de ensino-aprendizaxe ao longo do curso. Serán os seguintes:

- **Materiais empregados:** son adecuados, accesibles para os alumnos, diversos, motivadores, suficientes, adaptados á diversidade do alumnado, etc.
- **Planificación do curso:** está a ser adecuada, estase a cumprir a secuenciación dos estándares, o nivel de dificultade é adecuado, o proceso de aprendizaxe está a ser significativo, etc.
- **Motivación do alumnado:** amosanse interesados, participan na aula activamente, resultalles atractiva a metodoloxía didáctica, traballan concentrados na aula, hai problemas de conducta, etc.
- **Transversalidade e uso das TIC:** estanse adaptando ben ao traballo en formato dixital, relacionan os contidos con outras materias, aplican o aprendido en valores e actitudes, etc.

Non só se debe avaliar o proceso de aprendizaxe do alumnado, senón tamén o proceso de ensinanza. Neste senso, aos datos aportados pola avaliación continua do alumnado será preciso engadir outros datos referentes á validez da programación das actividades deseñadas, idades de ensinanza deseñadas, dos recursos materiais e persoais utilizados, dos tempos e espazos previstos, da agrupación do alumnado, dos criterios de avaliación aplicados e da propia actuación do profesor.

A avaliación da intervención educativa será continua, polo que convén tomar datos ao longo de todo o proceso para facer os cambios axeitados no momento oportuno.

Co fin de establecer unha avaliación plena de todo o proceso, ao finalizar o presente curso os profesores de terceiro reuniremonos para avaliar por escrito os resultados acadados durante o mesmo. O obxectivo de tal reunión será o establecemento de conclusións finais e posibles modificacións na programación de cara ao vindeiro curso, posto que esta é flexible e pódese adecuar ás características tanto do alumnado para acadar unha mellora. Para tal efecto propóñense os seguintes indicadores de avaliación:

- ✓ Desenvolvemento na clase da programación.
- ✓ Relación entre obxectivos e contidos.
- ✓ Adecuación de obxectivos e contidos ás necesidades reais.
- ✓ Adecuación de medios e metodoloxía ás necesidades reais.

Para o procedemento de avaliación do proceso de ensinanza e da práctica docente terase en conta:

- ✓ Organización e coordinación do equipo.
- ✓ Planificación das tarefas. Dotación e distribución de tempo e recursos, e selección do modo de elaboración.
- ✓ Ambiente de traballo e participación. Clima de consenso e aprobación de acordos. Implicación dos membros. Relación e implicación dos pais/nais. Relación entre os alumnos/as, e entre os alumnos/as e os profesores.

7. AVALIACIÓN INICIAL

Realizarase ao inicio do curso de maneira que saibamos con certeza as capacidades e actitudes que posúe o alumnado, a valoración dos coñecementos previos, co gallo de adecuar o proceso á realidade das súas posibilidades. Para tal cometido empregaremos a observación directa, o diálogo, a asemblea e a realización de probas escritas.

8. ATENCIÓN Á DIVERSIDADE

A atención á diversidade supón un concepto amplo de acción educativa que intenta dar resposta ás dificultades de aprendizaxe, ás discapacidades sensoriais, físicas, psíquicas e sociais, aos grupos de risco, ás minorías étnicas, ao alumnado superdotado, aos inmigrantes, ao alumnado con intereses especiais e a calquera outra necesidade educativa diferenciada e especializada.

Cada alumno e cada alumna ten unha ampla gama de necesidades educativas, debidas á presenza de múltiples factores persoais e sociais (xénero, idade, etapa de desenvolvemento madurativo, motivación, intereses, estilos de aprendizaxe, expectativas, procedencia socioeconómica e cultural, orixe étnica, etc.), que deben ser satisfeitas.

Así, neste curso como medida xeral, adoptaremos as seguintes medidas de atención á diversidade:

1. Adoptar *organizaci3ns flexibles* dentro da aula, con respecto polos principios b3sicos da organizaci3n e do funcionamento dos grupos, practicando estratexias inter e intragrupais, para potenciar o traballo con grupos heterox3neos de alumnos e alumnas.
2. Realizar *reforzos educativos* encami3ados a dar resposta aos distintos estilos de aprendizaxe ou dificultades transitorias do alumnado (en principio, non significativas).
3. Planificar e desenvolver un programa coherente de orientaci3n e *acci3n titorial* que facilite a resposta educativa 3s s3as necesidades espec3ficas, permanentes ou transitorias.

Ademais contamos con apoios dentro e f3ra da aula, destinados a unha alumna con ACS e contemplados na programaci3n do Departamento de Orientaci3n do centro.

Sempre que sexa necesario, e como medida de reforzo e afianzamento de contidos traballados, trataremos de empregar material adaptado 3 diversidade da aula (fichas de reforzo e ampliaci3n, materiais para a realizaci3n de medici3ns e experiencias cient3ficas, aplicaci3n interactivas, material funxible...).

9. ELEMENTOS TRANSVERSAIS

Traballaremos o desenvolvemento dos valores que fomenten:

- A igualdade efectiva entre homes e mulleres e a prevenci3n da violencia de x3nero.
- A non-discriminaci3n por calquera condici3n ou circunstancia persoal ou social.
- A aprendizaxe da prevenci3n e resoluci3n pac3fica de conflitos en todos os 3mbitos da vida persoal, familiar e social.
- Valores que sustentan a liberdade, a xustiza, a igualdade, o pluralismo pol3tico, a paz, a democracia, o respecto polos dereitos humanos e o rexeitamento da violencia terrorista, a pluralidade, o respecto polo Estado de dereito, o respecto e a consideraci3n polas v3ctimas do terrorismo, e a prevenci3n do terrorismo e de calquera tipo de violencia.
- O desenvolvemento sustentable e o ambiente.
- O desenvolvemento do esp3rito emprendedor, a creatividade, a autonom3a, a iniciativa, o traballo en equipo, a confianza nun mesmo e o sentido cr3tico.
- A seguridade viaria a trav3s de acci3ns para a mellora da convivencia e a prevenci3n dos accidentes de tr3fico, co fin de que o alumnado co3eza os seus dereitos e deberes como usuario/a das v3as, en calidade de pe3n, viaxeiro/a e condutor/ora de bicicletas, e respecte as normas e os sinais, e de que se favoreza a convivencia, a tolerancia, a prudencia, o autocontrol, o di3logo e a empat3a con actuacións adecuadas tendentes a evitar os accidentes de tr3fico e as s3as secuelas.

FOMENTO 3 LECTURA

A lectura 3 un factor esencial do enriquecemento intelectual e constit3e unha actividade clave na educaci3n por ser un dos principais instrumentos de aprendizaxe, cuxo dominio abre as portas a novos co3ecementos. Unha deficiente aprendizaxe lectora e unha mala compresi3n do lido abocan aos alumnos ao fracaso escolar e persoal. Por iso, a compresi3n lectora, ademais de ser un instrumento de aprendizaxe, 3 un requisito indispensable para que o alumno sinta gusto pola lectura.

A lectura estar3 presente en todas as 3reas. Traballarase diariamente na aula, conced3ndolle gran importancia 3 compresi3n lectora, a lectura individual e en voz alta.

Igual que o ano pasado, unha sesi3n semanal dunha hora dedic3rase 3 lectura na aula.

Realizaremos frecuentes visitas 3 biblioteca do centro, e seguiremos co proxecto da biblioteca de aula, que conta cun servizo de pr3stamo as3 como do carro de pr3stamo da biblioteca do centro. Ademais, seguiremos participando en todos os proxectos de fomento da lectura que se po3an en marcha dentro ou f3ra do centro.

Os obxectivos de que se pretende lograr son os seguintes:

- Espertar e aumentar o interese do alumnado pola lectura
- Mellorar a pronuncia, entoaci3n, velocidade e o ritmo na lectura.
- Mellorar a compresi3n lectora e ampliar o vocabulario desde todas as 3reas do curr3culo.
- Formar lectores capaces de desenvolverse con 3xito no 3mbito escolar.
- Fomentar no alumnado, a trav3s da lectura, unha actitude reflexiva e cr3tica ante as manifestaci3ns do contorno.

- Recoñecer a estrutura dun determinado texto (presentación, nodo e desenlace) así como a súa idea principal.
- Identificar aos personaxes protagonistas e secundarios.
- Iniciar ao alumnado no uso do dicionario.
- Potenciar o uso da biblioteca do centro e usala para a busca de información e aprendizaxe e como fonte de pracer.

Prestaremos especial atención á elección dos textos cos que se vai traballar. Trataremos que os textos escollidos sexan motivadores e axeitados ao nivel dos lectores. Traballarase a identificación da estrutura dos diferentes textos, as ideas principais e secundarias, o sentido dos distintos parágrafos e as relacións que entre eles se establecen. Os criterios a ter en conta para escoller os textos son:

- Grao de maduración do proceso lector:
- Elección de temas atractivos e interesantes para os alumnos.
- Aumento da dificultade dos textos ao longo do curso.
- Textos variados en canto a contidos e de diferentes xéneros literarios.
- Elección do tipo de letra axeitada aos distintos niveis.
- Ilustracións atractivas e motivadoras.

EDUCACIÓN DIXITAL

As tecnoloxías da información e a comunicación han de constituír unha ferramenta cotiá nas actividades de ensino e aprendizaxe das diferentes áreas, así como un instrumento de traballo para explorar, analizar e intercambiar información.

O obxectivo que se pretende alcanzar ao finalizar a escolarización obrigatoria é a consecución por parte do alumnado de competencia dixital.

Esta competencia consiste en dispoñer de habilidades para buscar, obter, procesar e comunicar información, e para transformala en coñecemento. Incorpora diferentes habilidades, que van desde o acceso á información ata a súa transmisión en distintos soportes unha vez tratada, incluíndo a utilización das TIC como elemento esencial para informarse, aprender e comunicarse.

Os alumnos de 5º usarán os ordenadores do **Proxecto Abalar** de forma regular e en todas as áreas do currículo. Trataremos de acadar pouco a pouco os seguintes contidos elementais que se deben desenvolver ao longo de todo o curso e en todas as áreas:

- Utilización do teclado.
- Acender e apagar o ordenador.
- Emprego das unidades de almacenamento.
- Identificar os elementos do escritorio.
- Utilización das iconas e dos accesos directos.
- Abrir programas.
- Abrir e pechar ventás.
- Apertura e creación de carpetas.
- Almacenamento de documentos en carpetas.
- Gardar arquivos.
- Xestionar a papeleira de reciclaxe.
- Navegar por Internet.
- Acceso á rede local.
- Introducir unha dirección URL para acceder a unha páxina concreta.
- Consulta de enciclopedias virtuais.
- Emprego de buscadores.
- Emprego básico dos procesadores de textos (Libre Office)
- Iniciación á creación de presentación de diapositivas co programa Impress.

10. ACTIVIDADES EXTRAESCOLARES E COMPLEMENTARIAS

Organizaremos, cando menos, unha saída por trimestre, aínda que están pendentes de confirmación xa que aínda están a chegar ao centro propostas de distinta índole.

Ademais destas saídas, o alumnado do curso participará naquelas actividades que se organicen a nivel de centro tales como Magosto, Festival de Nadal, Día da Paz, Entroido, Día do Libro ...

PROXECTO TRANSVERSAL “Viaxeiros polo mundo”

O presente curso escolar os mestres do CPI Padrenda-Crespos decidimos realizar un proxecto pedagóxico transversal común para todos os alumnos de educación infantil a primaria, debido ao grande éxito do proxecto do ano anterior. Así damos continuidade o proxecto anterior “os meus veciños europeos”, xa que ampliamos a perspectiva a todo o mundo.

Ademais as Nacións Unidas proclamou o ano 2017 como “Ano internacional do turismo sostible para o desenvolvemento”. A designación deste ano internacional intenta promover unha mellor comprensión entre os pobos en todas partes, conducir a que se tome unha maior conciencia da riqueza do patrimonio das diversas civilizacións e levar a unha mellor apreciación dos valores inherentes das diversas culturas, contribuíndo así ao fortalecemento da paz no mundo.

Este proxecto é unha resposta pedagóxica que permite a integración curricular, a participación da comunidade educativa e do estudante no desenvolvemento das competencias que integran cada materia.

O proxecto partirá dos intereses do alumnado, por iso, cada grupo decidirá no comezo de curso o país co que traballará. O obxectivo final será a exposición trimestral das investigacións feitas por cada clase.

Debido á diferenza de idade dos alumnos (dende os 3 até os 11 anos) decidimos que a elección das actividades a traballar sexa libre, coa intención de que sexa un proxecto flexible que se adapte constantemente aos centros de interese do alumnado.

De maneira esquemática, os contidos a traballar e a temporalización será a seguinte:

1º TRIMESTRE		
ACTIVIDADES DE AULA	XEOGRAFÍA, BANDEIRA	EXPOSICIÓN ÚLTIMA SEMANA
	IDIOMA, MOEDA	
	RELIXIÓN	
	MONUMENTOS	
ACTIVIDADES COMPLEMENTARIAS	MAGOSTO	Cada grupo preparará xogos populares do seu país
	FESTA DO NADAL	Panxoliñas e ritos típicos
2º TRIMESTRE		
ACTIVIDADES DE AULA	HISTORIA, PERSONAXES DESTACADOS	EXPOSICIÓN ÚLTIMA SEMANA
	ARTE	
	MÚSICA E CINE	
	DEPORTES	
ACTIVIDADES COMPLEMENTARIAS	ENTROIDO	Disfrace e baile da zona xeográfica
	DÍA DA PAZ	Personaxes destacados de cada unha das zonas e a súa relevancia para a paz.
3º TRIMESTRE		
ACTIVIDADES DE AULA	FLORA	EXPOSICIÓN MAIO
	FAUNA	
	ESPAZOS NATURAIS	
ACTIVIDADES COMPLEMENTARIAS	DÍA DO LIBRO	Exposición nos taboleiros da biblioteca recomendando libros de autores de cada país.
	GYMKANA	Buscando pistas sobre os países elixidos
	GASTRONOMÍA	Degustación de produtos e pratos típicos de cada país traballado (colaboración co comedor)

11. AVALIACIÓN DA PROGRAMACIÓN DIDÁCTICA

ASPECTOS A AVALIAR	A DESTACAR...	A MELLORAR...	PROPOSTAS DE MELLORA PERSOAL
Temporalización das unidades didácticas			
Desenvolvemento dos obxectivos didácticos			
Manexo dos contidos da unidade			
Descriptorios desempeños competenciais			
Realización das tarefas			
Estratexias metodolóxicas seleccionadas			
Recursos			
Claridade nos criterios de avaliación			
Uso de diversas ferramentas de avaliación			
Portfolio de evidencias dos estándares de aprendizaxe			
Atención á diversidade			